

شیوه نامه

احراز هویت مادر باردار و صدور گواهی ولادت در مراکز درمانی

معاونت درمان

واحد مدیریت اطلاعات سلامت

تنظیم کنندگان :

خانم دکتر الهام امیری - مسئول امور حقوقی

خانم زهرا جوانمردی - مسئول اداره مامایی

خانم فریده فروزنده - مسئول واحد مدیریت اطلاعات سلامت

خانم راحله ترکیان - کارشناس واحد مدیریت اطلاعات سلامت

با توجه به اهمیت ثبت دقیق و کامل اطلاعات هویتی مادران باردار به منظور احراز هویت واقعی ایشان و پیشگیری از فعالیت افراد سود جو در جعل هویت و خرید و فروش نوزاد و ایجاد وحدت رویه در صدور گواهی ولادت نوزاد، شیوه نامه ذیل جهت اجرا در کلیه مراکز دانشگاهی و غیر دانشگاهی تنظیم شده است. بدیهی است نظارت بر حسن اجرای صحیح فرآیند احراز هویت مادر و صدور گواهی ولادت نوزاد به عهده مسئول فنی بیمارستان می باشد.

(۱) مدارک لازم جهت احراز هویت مادران باردار

مادران ایرانی:

✓ شناسنامه عکس دار / کارت ملی / گذرنامه معتبر

مادران غیر ایرانی:

✓ کارت آمایش / کارت اقامت موقت / کارت هویت ویژه

✓ گذرنامه با رواید یا پروانه اقامت معتبر

✓ دفترچه اقامت صادره از سوی ناجا به شرط دارا بودن اعتبار-تمدید به صورت سالیانه

✓ دفترچه اقامت ویژه صادره از سوی ناجا به شرط دارا بودن اعتبار-تمدید به صورت ۵،۳ و ۱۰ ساله

✓ دفترچه پناهندگی صادره از سوی ناجا-تمدید به صورت ۳ ماهه

(۲) نحوه احراز صحت مدارک (در صورت بروز هر گونه تردید در صحت و سقم مدارک ارائه شده)

مادران ایرانی:

✓ استعلام کتبی مدارک از اداره ثبت احوال شهرستان محل سکونت مادر

مادران غیر ایرانی: مطابق مکاتبه شماره ۶۲۷۷۶ مورخ ۹۹/۵/۴ دبیرخانه کمیسیون ساماندهی اتباع خارجی

✓ استعلام کتبی مدرک آمایش از اداره کل اتباع و مهاجرین خارجی استانداری شهرستان محل سکونت مادر

✓ استعلام کتبی صحت گذرنامه، دفترچه اقامت ویژه و دفترچه پناهندگی از دوائر پلیس مهاجرت و گذرنامه ناجا در

شهرستان محل سکونت مادر

(۳) فرآیند احراز هویت:

✓ اطلاع رسانی به مادران باردار در خصوص لزوم همراه داشتن اصل مدارک هویتی (مادر باردار و همسر وی) در زمان

پذیرش جهت زایمان، از طریق چاپ و نصب بنر اطلاع رسانی، مراکز بهداشتی درمانی، سایت بیمارستان، فرم های

دستور بستری درمانگاه و مطب، پزشکان و ماماها در ارتباط با بیمار

✓ انطباق مدارک هویتی مادر در زمان پذیرش در بخش زایشگاه: در بدو پذیرش مادر باردار در زایشگاه حداقل اطلاعات

مندرج در مدارک هویتی همراه وی، با مشخصات اعلام شده در خود اظهاری و فرم پذیرش پرونده مطابقت داده شده

و توسط مامای مسئول شیفت در پرونده ثبت گردد.

✓ انطباق مدارک هویتی مادر در زمان پذیرش در اتاق عمل: در صورتی که مادر جهت انجام عمل سزارین به اتاق عمل

منتقل گردید، پرستار پذیرش کننده در اتاق عمل مجدداً مراتب احراز هویت مادر را از طریق مدارک هویتی مثبت

وی انجام و در پرونده ثبت نماید.

- ✓ انطباق مدارک هویتی مادر در زمان پذیرش در بخش زنان و مامایی: پس از زایمان یا سزارین و به محض انتقال مادر به بخش زنان و زایمان، پرستار مسئول شیفت موظف به احراز هویت مادر با مدارک هویتی و ثبت در پرونده می باشد.
- ✓ بدیهی است از بدو پذیرش و در مراحل مختلف بستری مادر در زایشگاه و بخش زنان و مامایی، بایستی در خصوص ارائه مدارک هویتی تا قبل از ترخیص مادر جهت صدور گواهی ولادت اطلاع رسانی مناسب صورت گیرد به نحوی که صدور و تحویل گواهی ولادت نوزاد در اسرع وقت پس از زایمان انجام شده و به زمان بعد از ترخیص بیمار موکول نشود.
- ✓ اخذ اثر انگشت از مادر باردار در زمان پذیرش در زایشگاه، در قسمت رضایت نامه معالجه و عمل جراحی در قسمت مربوطه پشت فرم پذیرش الزامی می باشد. (علیرغم این که در صورت حضور بیمار در واحد پذیرش بیمارستان، اولویت اخذ اثر انگشت با واحد پذیرش می باشد، به دلیل احتمال سوء استفاده در این خصوص و ثبت اثر انگشت توسط شخصی غیر از مادر باردار و مراجعه و زایمان توسط فردی دیگر، اخذ اثر انگشت از مادر باردار به محض ورود به زایشگاه ارجح می باشد.) همچنین در صورت امکان، جانمایی یک دستگاه دوربین (Webcam) در اتاق پذیرش زایشگاه (ادمیت لیبر) و گرفتن عکس زنده از مادر باردار در لحظه پذیرش در زایشگاه و الصاق آن به پرونده وی تا زمان صدور گواهی ولادت و ترخیص وی، می تواند مانعی برای پیشگیری از بروز تخلفات احتمالی در این خصوص باشد. در حالت ایده آل اتصال دوربین فوق الذکر به نرم افزار HIS بیمارستان و ذخیره عکس مادر در سیستم مزید اهتمام می باشد.

۴) فرآیند صدور گواهی ولادت:

- ✓ رویت مادر باردار و تطابق هویت وی با اصل مدارک شناسایی معتبر اعلام شده، قبل و یا پس از زایمان و درج مهر ***مدارک رویت شد*** در هر یک از فرم های شرح زایمان (طبیعی) و یا شرح عمل (سزارین)
- ✓ به موجب ماده ۱۹ قانون ثبت احوال، ماما یا پزشکی که در حین ولادت حضور و در زایمان دخالت داشته مکلف به صدور گواهی ولادت (طبق تبصره ماده ۱۵، مهلت قانونی اعلام ولادت پانزده روز از تاریخ ولادت طفل است) و ارسال یک نسخه از آن به ثبت احوال محل در مهلت اعلام شده، از طرفی به موجب ماده ۴۸ قانون خودداری از انجام وظیفه مذکور در ماده ۱۹ در دادگاه های اداری یا انتظامی طبق ضوابط مربوط تحت تعقیب قرار خواهد گرفت.
- ✓ پس از عمل زایمان / سزارین می بایست کلیه مشخصات بیمار به همراه آدرس و سایر مشخصات پدر و مادر به انضمام مشخصات ماما یا پزشک عامل زایمان در گواهی ولادت نوزاد ثبت گردیده و گواهی های صادره بایستی توسط پزشک معالج بیمار (مستقر در بیمارستان) تأیید و مهور به مهر گردد. همچنین مهر و امضای تمامی گواهی های صادر شده توسط مسئول زایشگاه الزامی می باشد. (بند ۱ نامه شماره ۲/۲۴۶۶۸/د مورخ ۹۷/۱۲/۵ امور حقوقی و املاک)
- ✓ گواهی ولادت نوزاد می بایست بر بالین مادر و نوزاد (در محل بیمارستان یا زایشگاه محل زایمان بیمار) و قبل از ترخیص بیمار صادر گردد. (بند ۶ نامه شماره ۱۲/۷/۳/۲۲۷۱۶ پ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۲ معاونت درمان) نظر به اینکه مهلت ثبت ولادت در اداره ثبت احوال ۱۰ تا ۱۵ روز پس از انجام زایمان می باشد، لازم است مراتب به نحو مقتضی به اطلاع مادر و یا همراه وی رسانده شده و به ایشان اعلام شود "چنانچه مهلت مذکور سپری گردد، مراحل از طریق محاکم قضایی صورت خواهد پذیرفت". (بند ۶ نامه شماره ۲/۲۴۶۶۸/د مورخ ۹۷/۱۲/۵ امور حقوقی و املاک)
- ✓ در صورتی که به هر دلیل فرآیند احراز هویت مادر باردار توسط شخص مامور صدور گواهی ولادت با مشکل مواجه گردید، بایستی کمیته ای متشکل از مدیران ارشد بیمارستان، مدیر پرستاری (مترون)، مسئول زایشگاه، پزشک معالج

یا ماما مسئول زایمان، مسئول واحد مدیریت اطلاعات سلامت، مسئول امور حقوقی و مسئول حراست تشکیل و در این خصوص تصمیمات لازم اتخاذ و مراتب طی صورت جلسه ای مکتوب و به پرونده مادر الصاق گردد. بدیهی است دعوت از نماینده سازمان ثبت احوال جهت حضور در جلسه بنا به نیاز مرکز، اختیاری می باشد.

✓ جهت صدور گواهی ولادت اخذ رونوشت از مدارک هویتی پدر و مادر نوزاد و الصاق آن به پرونده بیمار نیاز نمی باشد.

(بخشنامه شماره ۳۰۹۶۲۸ مورخ ۹۹/۶/۱۷ معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور مبنی بر "ممنوعیت دریافت کپی مدارک هویتی توسط دستگاه های اجرایی از خدمت گیرندگان")

✓ چنانچه هیچ گونه مشخصاتی از پدر نوزاد ارائه نگردید در قسمت مربوطه نامعلوم قید شود. (در صورتی که فقط نام پدر اعلام

شده بود، در قسمت مربوطه فقط نام و بقیه مشخصات نامعلوم قید گردد. (بند اول نامه شماره ۱۳/۶۰۲/۲۳۳۴ مورخ

۱۴۰۱/۱۱/۹ اداره ثبت احوال منطقه ۲ اصفهان در پاسخ به استعلام بیمارستان شهید بهشتی اصفهان)

✓ در صورتی که مشخصات مادر اعلام نگردیده بود و یا هویت وی مورد تایید نمی باشد، در قسمت مربوطه فقط نام مادر نوشته

و بقیه مشخصات نامعلوم قید گردد. (بند دوم نامه شماره ۱۳/۶۰۲/۲۳۳۴ مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۹ اداره ثبت احوال منطقه ۲ اصفهان در پاسخ به استعلام بیمارستان شهید بهشتی اصفهان)

(۵) فرآیند تحویل و تحول نسخ گواهی ولادت:

✓ به منظور حفاظت از اسناد رسمی (گواهی ولادت) و جلوگیری از امکان هر گونه دخل و تصرف در آن ها، کلیه مراحل از دریافت نسخ خام گواهی ولادت از سازمان ثبت احوال تا تحویل نسخه دوم آن به سازمان مذکور بایستی توسط مسئول زایشگاه یا نماینده قانونی وی صورت پذیرد. (بند ۱ نامه شماره ۱۲/۷/۳/۲۲۷۱۶ پ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۲ معاونت درمان)

✓ نسخ گواهی ولادت می بایست در محلی امن و ایمن (گاو صندوق) در اتاق مسئول زایشگاه نگهداری شود و رمز گاو صندوق نیز جهت حفظ امنیت بیشتر، به صورت دوره ای تغییر یابد. عدم امکان ورود به اتاق مذکور توسط کلیه پرسنل و نصب دوربین مدار بسته در آن میتواند امنیت حداکثری حفاظت اسناد را تأمین نماید. (بند ۵ مکاتبه شماره ۹۷/۱۲/۵ مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۴ امور حقوقی و املاک)

✓ گواهی ولادت توسط عامل زایمان در دو نسخه صادر و پس از مهر و امضا توسط مسئول زایشگاه یک نسخه از آن به والدین نوزاد جهت ارائه به اداره ثبت احوال و صدور شناسنامه تحویل و نسخه دوم (کاربنی) نیز پس از تکمیل برگه های دفترچه گواهی ولادت به عنوان مستندات به اداره ثبت احوال تحویل گردد. با توجه به این که پس از تحویل نسخ دوم به سازمان ثبت احوال هیچ نسخه ای از آن در بیمارستان و پرونده بیمار موجود نمی باشد، اسکن نسخ مذکور در فایل الکترونیک پرونده بیمار قبل از تحویل به ثبت احوال، الزامی می باشد. (همچنین می توان کپی گواهی ولادت را به پرونده الصاق کرد)

✓ نگهداری گواهی ولادت به جهت پرداخت نکردن هزینه های زایمان (عدم تسویه حساب کامل بیمار) ممنوع می باشد.

(۶) موارد قانونی ثبت احوال:

✓ ماده ۱۲: ولادت هر طفل در ایران اعم از این که پدر و مادر طفل ایرانی یا خارجی باشند باید به نماینده یا مأمور ثبت احوال اعلام شود. ولادت اطفال ایرانیان مقیم خارج از کشور به مأمور کنسولی ایران در محل اقامت و اگر نباشد به نزدیکترین مأمور کنسولی و یا سازمان ثبت احوال کشور اعلام شود.

✓ ماده ۱۳: ولادت واقع در ایران به وسیله نماینده یا مأمور ثبت احوال و ولادت واقع در خارج از کشور به وسیله مأموران کنسولی ایران در دفتر ثبت کل وقایع به ثبت می‌رسد و در دفتر باید اطلاعات زیر قید شود:

- ۱) ساعت، روز، ماه، سال و محل ولادت استان/شهرستان/بخش دهستان (شهر و روستا) و تاریخ ثبت آن
- ۲) نام و نام خانوادگی طفل و جنس و در صورت امکان گروههای اصلی خون او
- ۳) نام و نام خانوادگی و شماره شناسایی یا شماره پروانه اقامت یا گذرنامه و محل صدور شناسنامه یا پروانه اقامت و یا گذرنامه و محل اقامت پدر و مادر.
- ۴) نام و نام خانوادگی و محل اقامت و شماره شناسایی و محل صدور شناسنامه و نسبت اعلام‌کننده در صورتی که غیر از پدر و مادر صاحب سند باشد.
- ۵) نام و نام خانوادگی و شماره شناسایی و محل صدور شناسنامه و محل اقامت گواهان
- ۶) نام و نام خانوادگی و امضاء نماینده یا مأمور و مهر ثبت احوال
- ۷) شماره و سری برگ مخصوص ثبت کل وقایع
- ۸) محل مخصوص ثبت و شماره کلاسمان آثار انگشتان صاحب سند
- ۹) محل مخصوص ثبت خلاصه اطلاعات راجع به ازدواج، طلاق و یا وفات همسر
- ۱۰) محل مخصوص ثبت شماره مسلسل . سری شناسنامه صادره
- ۱۱) محل مخصوص ثبت خلاصه اطلاعات راجع به ولادت
- ۱۲) محل مخصوص ثبت وفات
- ۱۳) محل توضیحات

تبصره - پس از ثبت ولادت اگر طفل ایرانی باشد شناسنامه صادر و تسلیم می‌گردد و اعلامیه برای ثبت واقعه در دفتر ثبت کل وقایع صفحه مخصوص پدر و مادر به اداره ثبت احوال محل صدور شناسنامه آنان فرستاده می‌شود و در صورتی که طفل خارجی باشد گواهی ولادت صادر و تسلیم می‌گردد.

✓ ماده ۱۴: برای هر فرد شماره شناسایی که مخصوص به او خواهد بود تعیین می‌گردد و شماره شناسنامه هر شخص در کلیه مدارک مربوط به ثبت احوال او باید قید گردد.

✓ ماده ۱۵: ثبت ولادت باید مستند به تصدیق پزشک یا مامای رسمی یا مؤسسه‌ای که طفل در آنجا متولد گردیده است باشد، در غیر این صورت واقعه به تصدیق و دو نفر گواه ثبت می‌شود.

تبصره - مهلت اعلام ولادت پانزده روز از تاریخ ولادت طفل است و تعطیل رسمی بعد از آخرین روز مهلت به حساب نمی‌آید و در صورتی که ولادت در اثناء سفر زمینی یا هوایی یا دریایی رخ دهد مهلت اعلام آن از تاریخ رسیدن به مقصد محسوب می‌شود.

✓ ماده ۱۶: اعلام و امضاء دفتر ثبت کل وقایع به ترتیب به عهده اشخاص زیر خواهد بود:

- ۱) پدر یا جد پدری (اصلاحی ۱۳۶۳/۱۰/۱۸)
- ۲) مادر در صورت غیبت پدر و در اولین موقعی که قادر به انجام این وظیفه باشد.
- ۳) وصی یا قیم یا امین.
- ۴) اشخاصی که قانوناً عهده‌دار نگهداری طفل می‌باشند.
- ۵) متصدی یا نماینده مؤسسه‌ای که طفل به آنجا سپرده شده است.
- ۶) صاحب واقعه که سن او از ۱۸ سال تمام به بالا باشد.

تبصره - در صورتی که ازدواج پدر و مادر طفل به ثبت نرسیده باشد اعلام ولادت و امضاء اسناد متفقاً به عهده پدر و مادر خواهد بود و هرگاه اتفاق پدر و مادر در اعلام ولادت میسر نباشد سند طفل با اعلام یکی از ابویین که مراجعه می‌کند با قید نام کوچک طرف غائب تنظیم خواهد شد. اگر مادر اعلام‌کننده باشد نام خانوادگی مادر به طفل داده می‌شود.

✓ ماده ۱۷: هرگاه ابویین طفل معلوم نباشد سند یا نام خانوادگی آزاد و نامهای فرضی در محل اساسی ابویین تنظیم می‌گردد. تصحیح اسامی فرضی یا تکمیل مشخصات ناقص به موجب اقرارنامه موضوع ماده ۱۲۷۳ قانون مدنی با حکم دادگاه یا مدارک حصر وراثت به عمل خواهد آمد و نام خانوادگی طبق احکام مربوط به نام خانوادگی اصلاح خواهد شد. موضوع فرضی بودن اسامی پدر و مادر در شناسنامه منعکس نخواهد شد.

✓ ماده ۱۸: نماینده یا مأمور ثبت احوال ولادت طفل فاقد ولی را ثبت و مراتب را برای اقدام قانونی به دادستان اطلاع خواهد داد.

تبصره - در صورتی که طفل در مکانی متولد شود که خروج از آن ممنوع یا محتاج به اجازه مخصوص باشد نظیر ندامتگاه، کانون اصلاح و تربیت و غیره، متصدیان این سازمانها مکلف به اطلاع وقایع و ایجاد تسهیلات لازم برای انجام وظایف صاحب واقعه می‌باشند.

✓ ماده ۱۹: ماما یا پزشکی که در حین ولادت حضور و در زایمان دخالت داشته مکلف به صدور گواهی ولادت و ارسال یک نسخه آن به ثبت احوال محل در مهلت اعلام می‌باشد.

۷) سایر موارد قانونی:

✓ در مواردی که گواهی ولادت طفل به صورت یک طرفه با درج مشخصات مادر زایمان‌کننده صادر می‌شود برای پیشگیری از تخلف و سوء استفاده از جای خالی نام پدر، بهتر است در فرم گواهی ولادت ذکر گردد که نام پدر خالی می‌باشد و مهر و امضا گردد.

✓ در خصوص نوزادانی که به هر علت می‌بایست تحویل شیرخوارگاه برای تعیین تکلیف گردند، بایستی قبل از تقاضای جداسازی طفل و پذیرش آنها در شیرخوارگاه بهزیستی، رونوشت گواهی ولادت صادر شده به دادستانی ارائه گردد. بدیهی است در صورت عدم توجه به تکلیف قانونی مذکور، مراکز درمانی وفق ماده ۴۸ به بعد قانون ثبت احوال تحت تعقیب انتظامی و قضایی قرار خواهد گرفت. (نامه شماره ۹۰۱۶/۲۳۳۴۲/۳۰۰۵ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۶ معاون دادستان عمومی و انقلاب مرکز استان اصفهان)

✓ چنانچه موضوع ولادت ناشی از رحم جایگزین مطرح باشد، ثبت ولادت بر اساس گواهی ولادت صادره از بیمارستان محل تولد طفل (مشمول بر بانوی زایمان‌کننده و زوجه متقاضی) و همچنین تاییدیه صادره از سوی مرکز درمان ناباروری معالج زوجین (مبنی بر اعلام و تایید مراتب درمان و روش به کار برده شده، به همراه مشخصات زوجین متقاضی و صاحب رحم جایگزین) با رعایت نظریه شماره ۱۳۹۰/۱۲/۲۲-۲/۱۱/۱۵۴۴۴ شماره ۱۳۹۰/۱۲/۲۲-۲/۱۱/۱۵۴۴۴ اداره کل امور حقوقی بلامانع خواهد بود. لازم و ضروری است مشخصات والدین متقاضی در حاشیه گواهی ولادت صادره ثبت شده و ممهور به مهر و امضای شخص صادر کننده و بیمارستان گردد. بدیهی است عدم ارائه قرارداد رحم اجاره ای و تایید مرکز ناباروری مربوطه منجر به عدم صدور گواهی ولادت از طرف بیمارستان و اقدام از طریق مراجع قضایی خواهد بود.

✓ در خصوص بهره مندی زوجین از سایر روش های درمانی کمک باروری (نظیر اهدا جنین، تخمک، اسپرم و ...) مقتضی است با رعایت حریم خصوصی و حقوق شهروندی افراد، حفظ محرمانگی (موضوع مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی مصوب ۱۳۵۳ و آیین نامه طرز نگهداری اسناد سری و محرمانه دولتی مصوب ۱۳۵۴)

و رعایت سایر جوانب امر، بر اساس اصل گواهی ولادت صادره از بیمارستان محل تولد طفل و تاییدیه صادر از سوی مرکز درمان ناباروری معالج زوجین متقاضی (مشمول بر اعلام و تایید مراتب درمان و تشکیل جنین در آن مرکز، مشخصات زوجین متقاضی و بانوی زایمان کننده، همچنین مستند قضایی مبنای اقدامات در موارد اهدا جنین) نسبت به ثبت واقعه و صدور گواهی ولادت وفق مقررات و قوانین اقدام گردد.